

Інтеграція мусульманських свят в український культурний простір - Qırğoqu

24 червня 2020 р

Медіа «Іслам в Україні» підбило підсумки травневої обіцянки президента Володимира Зеленського щодо підписання указу, згідно з яким мусульманські свята Курбан-Байрам і Ураза-Байрам отримують статус державних релігійних свят.

Після заяви президента відбулося встановлення істини – реалізувати обіцянку уповноважений парламент. Очікуване багатьма мусульманами визнання рівноправності з представниками інших конфесій і релігій передбачає як мінімум роботу профільного комітету парламенту і підготовку законопроекту. Проте після слів президента відбувся скоріше крок назад, що загалом породило багато скепсису в сподіваннях на реалізацію.

Відсутніми виявилися сильні ініціативи на підтримку окреслених свят зі сторони саме мусульман: як зустрічні заяви мусульманських лідерів, так і стриманість позиції щодо інтеграції свят членами парламенту – депутатами-мусульманами. Варто зауважити, що у деяких групах мусульманської громади побутує думка про непотрібність втручанням держави в справи мусульман.

Всередині мусульманської громади існує низка суперечливих аспектів. Однією з внутрішніх проблем є неможливість досягнення консенсусу у визначенні дат (використання методу визначення початку Рамадану). З точки зору вченого-сходознавця Михайла Якубовича, це питання не календаря, а скоріше проблема мусульманської єдності. Навіть у підписаній 2016 році Хартії мусульман України питання дат було відсторонене і це було помилкою. Науковець зауважує, що питання дат часто обплетене політикою загалом у світовому вимірі: *«Забагато політики і забагато амбіцій серед організацій»*.

У разі впровадження державних свят, застосування методу спостереження є неможливим, і це може спровокувати негативну реакцію деяких мусульманських громад, які послуговуються саме цим методом, щодо нав'язування дати. За словами сходознавця, в Україні відсутня одна загальна структура (подібно до східноєвропейського досвіду), що загалом спричиняє хаос у відношенні між громадами.

Світова практика щодо мусульманських свят різниться. У США віряни отримують дозвіл на вихідний за потребою (в Україні також був подібний досвід). У Британії і Німеччині з'являлися ініціативи щодо впровадження мусульманських свят як державних, але підтримки не було знайдено з огляду на активність праворадикалів. У Польщі питання мусульманських свят вирішується з урахуванням щільності громади в конкретному регіоні. Якщо мусульманин легально працює, за потреби може отримати дозвіл не працювати у мусульманське свято. Загалом же масова дискримінація відсутня і мусульмани мають можливість святкування у межах громади (Лондон, Амстердам). Таким чином, проведення державного унормування в низці країн стане легалізацією вже існуючого вихідного. Серед мусульманських країн прийнятним зразком інтеграції свят названо досвід Туреччини:

Позитивне вирішення питання першочергово вплине на життя кримських татар, оскільки свято становить собою можливість відродження національних традицій, репрезентації себе і своєї культури на високому рівні. Хоча знову ж існує небезпека сприйняття певними групами мусульман запропонованої традиції як маргінальної.

Обговорення форми свята досі триває, наприклад, одним із варіантів є подання окреслених двох свят як свят в календарі (не вихідних), проте з можливістю вихідного (відповідно до трудового кодексу). *«Держава не повинна нав'язувати, а повинна створити можливості. Держава повинна зробити умови, щоб можна було це робити (святкувати – ред.). Кожна громада як собі хоче, так і буде відзначати чи не відзначати»* - підкреслив Якубович.

Реакція християнського українства на можливість впровадження мусульманських свят у статусі державних різниться. Схвальними до ініціативи виступають аргументи на підтримку корінного населення; називання гіпотетичної інтеграції вагомим фактором в інформаційній війні з Росією.

Негативне ж ставлення до впровадження свят виражають тези щодо збільшення вихідних як зайвого прояву; малого відсотку кількості мусульманського населення в Україні; розробка релігійного пласту як інструмента держави; спричинення появи подібних ініціатив від іудейства, буддизму та інших релігій; і загалом популістська природа висунутого президентом Зеленським питання.

Дискусія триває. Ясно одне, ініціатива Президента виявилась не надто продуманою.

Марія Доценко,

к. філол. н., доцент кафедри журналістики ДонНУ імені Василя Стуса.